

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

Bandi István¹**Hatékonyság, jogszerűség, nyilvánosság a román titkosszolgálatoknál 1948-tól 2016-ig****I. rész****Abstract**

Managing and retaining secrets are inevitable elements of secret service work and are indispensable for the effective fulfillment of the underlying roles. At the same time, in modern democracies these services operate in an equilibrium built on legality, compliance with human rights and the democratic division of powers, and thus their performance is expected to be transparent and measurable. Secret services are like a double-edged sword: They are useful, but may turn into a destructive weapon in the wrong hands, endangering both themselves and the public. In a democracy they can prevent hazards, terrorist acts and may protect national interests. In a different historical situation or in a

---

¹ tudományos kutató, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

different social system, they may serve as the means of oppression, applying violence and depriving people of their rights. In all cases, secret services must be subjected to control by society. What was it like in an era when such control rights were not assigned to society? How and in what quality this control took shape? How does this impact the effectiveness of Romanian special services? These are the topics scrutinized in this paper.

I. Források természetéről

Jelenkorkutatással foglalkozni rendkívül nehéz feladat, az elfogultság Damoklész kardját minden esetben elkerülni nemcsak szakmai de erkölcsi felelősség is. Még nehezebb a helyzet, ha titkosszolgálatokról kortársként kell elemzést készíteni. Alapvető forrásnak számítanak a titkosszolgálatokra vonatkozó jogi és szakmai szabályozások, illetve azok a nyilvános, éves jelentések, amelyeket az érintett szervek a törvényhozás elé terjesztenek. Kortárs szakszolgálatok esetében levéltári iratok felhasználásáról azonban nem beszélhetünk. Más jellegű forrásként kell kezelni a sajtó(nyilvános) híreket, adatokat és különböző autokton és nemzetközi szakmai vizsgálatok eredményeit. Ide sorolhatók az 1989 utáni, romániai közéletet rendszeresen tarkító peres eljárások, amelyek során sok esetben a szakszolgálatok állományát érintő ügyek kerülnek az igazságügy asztalára és a sajtónak köszönhetően a nyilvánosság elé is. Harmadik forrás a

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

szaksajtó, különböző szakmai lapok/honlapok, a civil társadalom elektronikus felületei/blogjai².

A titkosszolgálati munka titkokkal és azok megőrzésével jár együtt, ez elengedhetetlen a szakszolgálatok tevékenységének hatékony megvalósításához, ugyanakkor a demokratikus társadalmi berendezkedés nyitottságot és mérhetőséget vár el ezektől a szervezetektől, amelyek a törvényesség, az emberi jogok betartása és a demokratikus államokra jellemző hatalommegosztás egyensúlyrendszerében működnek. A titkosszolgálatok „kétélű fegyverek”, egyrészt hasznosak, másrészt nem hozzáértők kezében ön és közveszélyessé válhatnak. Adott történelmi helyzetben megelőzhetik a veszélyeket, megghiúsíthatnak terrorcselekményeket, védhetnek nemzeti érdekeket. De más történelmi, társadalmi berendezkedés esetén az elnyomás eszközei, kivitelezői lehetnek, erőszakot és jogfosztást alkalmazva. Minden esetben szükség van ellenőrzésre, amelyet a társadalom kell, hogy gyakoroljon. Milyen volt az, amikor nem a társadalom gyakorolta ezt az ellenőrzést? Hogy milyen volt 1989 előtt és után, milyen minőségű volt az ellenőrzés, és ez milyen hatással volt a román titkosszolgálatok munkájának hatékonyságára, ezt járja körbe a jelen elemzés.

---

² www.contributors.ro honlap, amely a „Societatea Online” Társaság pilot kezdeményezése, www.militiaspirituala.ro Asociația Mișcarea Civică Miliția Spirituală Polgári Mozgalom Társaság honlapja, www.romaniacurata.ro, Alianța pentru o Românie Curată honlapja.

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

II. A kommunista korszak titkosszolgálata a jogrend és hatalom viszonyrendszerében**II.1. Szervezettörténeti áttekintő 1945-től 1989-ig**

Az 1944. augusztus 23-i kiugrás után minden román titkosszolgálati szervnél alapos tisztogatás kezdődött azzal a céllal, hogy kitakarítsák az Abwehr és a Gestapo ügynökeit. Kezdetben ez a folyamat objektív irányt, a megtisztulást célozta, ugyanis jelentős számú német elkötelezettségű és légionárius érzelmű személy volt mind a rendőri, mind pedig a **Biztonsági Rendőrség Igazgatóságánál (Directia Politiei de Siguranta – DPS)** közismertebb nevén a Szigurancánál. Párhuzamosan azonban megkezdődött az intenzív szovjet és kommunista beépülés és hatalomátvétel a védelmi struktúrákba. 1944-ben, amikor „megreformálták” (értsd: tisztogatásokat hajtottak végre) a román hírszerző szolgálatokat, három hírszerző szolgálat létezett: a **Nagyvezérkar II. Osztálya (MStM Sectia II)**, az inkább 2. Iroda néven ismert struktúra, a **Különleges Hírszerző Szolgálat (SSI) – Serviciul Special de Informații**³ önálló hírszerző szerv és a **Siguranta Națională – Általános Biztonság – Sziguránca**, az országos rendőrségi szervezet keretében. A munkaterületeik a **külső hírszerzés, a belügyi hírszerzés és az elhárítás** voltak. Ez a jelenség akkor erősödött fel, amikor 1945. március 6-án a Petru Groza-kormány megkezdte tevékenységét. A Sziguránca, a rendőrség és a csendőrség politikai irányítását átvették a kommunisták.

---

³ Különleges Hírszerző Szolgálat

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

Ugyanekkor, a személyi állomány megbízhatóságának vizsgálata ürügyén az NKVD bizalmas pozíciókba helyezte ügynökeit. Ebben az átmeneti időszakban királyságról beszélünk ugyan, de gyakorlatilag egy új hatalmi struktúra kiépítése zajlik, és a korábbi, királyi korszakban képzett szakemberek mellett megjelent egy új, főleg a politikai lojalitás kritériuma szerint összeválogatott gárda is.

Az 1948. augusztus 28-i 221. sz. rendelettel létrehozott Szekuritáté (Securitate) (az intézmény első hivatalos neve **Népbiztonsági Főigazgatóság – Direcția Generală a Securității Poporului – DGSP** volt) az egyeduralomra törekvő kommunista párt által az 1945–1948 közötti időszakban egy új elnyomó apparátus létrehozására tett erőfeszítések eredménye volt. A népköztársaság kikiáltása⁴ után alig nyolc hónappal létrehozott intézmény négy évtizeden keresztül döntő befolyást gyakorolt Románia társadalmi és politikai helyzetének alakulására, és több százezer, sőt millió polgár sorsára. Az egyáltalán nem lineáris fejlődésű Szekuritáté tíz átszervezésen esett át, az intézmény méretét, feladatait és hatásköreit pedig állandóan hozzáigazították az általa védelmezett politikai berendezkedés céljaihoz.

---

⁴ Köztársaság kikiáltása 1947. december 30.

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

A szakirodalom⁵ az 1948–1989-es időszakot, a Szekuritáté helyzetének alakulása szempontjából, kisebb–nagyobb eltérésekkel, négy, egyenként évtizedes időszakra bontja:

1948–1958 – a Szekuritáté „inasévei”, az „osztályellenséggel” folytatott erőszakos konfrontáció periódusa. Ebben az időszakban rakták le tevékenysége alapjait az új moszkvai módszerek és a specifikus eszközök bevezetésével, és ekkor teremtették meg a Szekuritáté, mint a rettegett (Kommunista) Párt nem kevésbé rettegett fegyvere „hírnevet”. Az intézmény az első, és önazonosság keresésének szakaszában szenvedte el a legalapvetőbb és több hullámban végrehajtott átszervezését. Ennek megfelelően 1948. szeptember 1-je és 1951. április 1-je között, az intézmény neve a **Népbiztonsági Főigazgatóság**

---

⁵ Florian Banu, Liviu Țăranu, Securitatea 1948-1989, Monografie vol I. (Szekuritáté 1944-1989, Monográfia) Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun Kiadó, 2016., Florian Banu, Theodor Barbulescu, Camelia Ivan Duica, Liviu Țăranu, Arhivele Securității, (Szekuritáté archívumai) 1 köt., București, Editura Pro-Historia Kiadó, 2002., Elis Neagoie-Pleșa, Liviu Pleșa, Arhivele Securității, (Szekuritáté archívumai) 2. köt., București, Editura Nemira Kiadó, 2004, Florica Dobre, Florian Banu, Camelia Duică, Silviu B. Moldovan, Liviu Țăranu Trupele de Securitate (1949-1989), (Szekuritáté csapatok) București, Editura Nemira Kiadó, 2004., Cristian Troncotă, Duplicitarii. O istorie a serviciilor de informații și securitate ale regimului comunist din România. 1965-1989, (A kétszínűek. A romániai kommunista rendszer biztonsági-, és titkosszolgálatainak története) București, Editura Elion Kiadó, 2003., Marius Oprea, Banalitatea răului. O istorie a Securității în documente (1949-1989), (A rossz banalitása. A szekuritáté története forrásokban: 1948-1949) București, Polirom Kiadó, 2002, SRI, Cartea Albă a Securității, (A Szekuritáté fehér könyve) 1- 6 köt. București: SRI, 1994–97. Cristian Troncotă, Istoria serviciilor secrete românești. (A román titkosszolgálatok története) București, Ion Cristoiu kiadás, 1999. Kieran Williams – Dennis Deletant: Security Intelligence Services In New Democracies: The Czech Republic, Slovakia and Romania. London–New York: Palgrave, 2001.

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

(**Directia Generală a Securității Poporului – DGSP**) volt. A Szekuritáté 1951. április 1-e és 1952. szeptember 20-a között az **Állambiztonsági Főigazgatóság (Directia Generală a Securității Statului – DGSS)** név alatt működött. Attól az időponttól, a szovjet modell kísérleti alkalmazása nyomán, megkezdte működését az **Állambiztonsági Minisztérium (Ministerul Securității Statului – MSS)** a Belügyminisztérium egyes hagyományos struktúráiból létrehozott mesterséges entitás, mely rövid időn belül bebizonyította életképtelenségét, következésképpen az MSS **1953. szeptember 7-én** beolvadt a Belügyminisztériumba, a Szekuritáté pedig igazgatóságok, központi szolgálatok és regionális igazgatóságok formájában működött e minisztériumon belül.

A levéltári források szerint, a Román Munkáspárt⁶ vezetőit szinte folyamatosan az foglalkoztatta, hogy a Szekuritáté szervezeti struktúráját minél jobban hozzáigazítsák a rezsim igényeihez. Az újabb átszervezési kísérletre **1956-ban** került sor. Ezúttal a Szekuritáté tevékenységének hatékonyabbá tételének ügye szorosan egybefonódott azzal az elvárással, hogy a rettegett intézményt megtartsák a párt ellenőrzése alatt, és elkerüljék, hogy a párton belüli hatalmi harc eszközévé váljon. Az attól való

---

⁶ 1921-ben a romániai Szociáldemokrata Párt (PSDR) szélsőbaloldali csoportja hozza létre a romániai Kommunista Pártot (PCdR). 1924-től 1944 nyaráig illegalitásban működött, majd miután nem vett részt az augusztus 23-i átállásban, Gróza 1945. március 6-i kormányalakításával került hatalomba. 1948-ban a PSDR és PCdR „egyesülésével” létrejött a Román Munkáspárt (PMR). 1965-ben Nicolae Ceaușescu hatalomra kerülésével, a párt is nevet vált és 1989 decemberéig Román Kommunista Pártként (PCR) működött.

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

félelem, hogy az intézményt Gheorghiu-Dej saját céljaira használná, és a Szovjetunióban kezdeményezett úgynevezett „desztalinizálás” által megteremtett kedvező helyzet arra készítette a Politikai Bizottság egyes tagjait, változtassanak a helyzeten. Megpróbálták leválasztani a Szekuritátét a Belügyminisztérium (MAI) többi részlegéről és átszervezni egy Állambiztonsági Főosztállyá (Departamentul Securităţii), melyet így kivontak volna a Dej parancsait hűségesen végrehajtó Alexandru Drăghici közvetlen ellenőrzése alól. Végül e szervezeti egység létrehozásának kérdését 1957 márciusában véglegesen a Gheorghiu-Dej által kívánt módon döntötték el, és gyakorlatilag Drăghici végig kiszolgálta Dej kéréseit.

1958–1968 – ennek az időszaknak az elejét a szovjet csapatok kivonása határozta meg az ezzel járó összes politikai, gazdasági és társadalmi következménnyel, a végét pedig az **Állambiztonsági Tanács (Consiliul Securităţii Statului – CSS)** 1968. április 3-i felállításával, az addigi teljhatalmú belügyminiszter, Alexandru Drăghici pártból történt kizárásával szinte egyidejűleg. A Belügyminisztériumon belül csak 1967 júliusában hozták létre az **Állambiztonsági Főosztályt (Departamentul Securităţii Statului – DSS)**, hogy „egységes módon koordinálja, ellenőrizze és irányítsa a biztonsági szervek által az állambiztonság ellen irányuló tevékenységek megelőzéséért, felfedezéséért és felszámolásáért végzett egész tevékenységet”. E főosztály vezetését az „Állambiztonsági Tanács” („Consiliul Securităţii Statului”), mint „döntéshozó szerv” biztosította, mely „a kollektív munka és vezetés elve” szerint fejtette ki tevékenységét, élén egy elnökkel, aki ugyanakkor a belügyminiszter első helyettese is volt (Ion Stănescu, aki 1964-től az RMP Olténiai Regionális

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

Tanácsának első titkára volt). A DSS főigazgatóságából, igazgatóságokból és központi szolgálatokból állt, alárendeltségében pedig regionális igazgatóságok, valamint biztonsági csapatok működtek.

1968–1978 – ebben az időszakban az 50-es évekbeli önkényeskedések formális elítélése után kísérlet történt az intézmény modernizálására, más standardok bevezetésére, mind az emberi erőforrások, mind a munkamódszerek és a jogi keretek tiszteletben tartása terén. Természetesen ezek a változások csak a durva terrort szorították vissza, az elnyomás diszkrétebb formában továbbra is állandó jelenség maradt. Azoknak a jelentős szervezeti változásoknak, melyekre 1968-ban (a CSS különválása a MAI-tól, a Belügyminisztériumtól), 1972-ben (a Szekuritáté újra a Belügyminisztériumba olvasztották), 1973-ban (a DIE létrehozása) és 1978-ban (a DSS újbóli létrehozása) került sor, az volt a céljuk, hogy az átfedéseket elkerülendő leegyszerűsítsék a biztonsági apparátust, és jobban elhatárolják egymástól az egyes részlegek hatásköreit. Ugyanekkor folytak a Román Kommunista Párt és a Szekuritáté között az utolsó harcok az elsőbbségért. Ebben a korszakban történt meg a Szekuritáté operatív szervezetének elbürokratizálódása is. Ion

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

Mihai Pacepa⁷ tábornok dezertálása végleg a Párt javára döntötte ezt a konfrontációt, ugyanakkor az intézmény belépett létezése utolsó fázisába.

1978–1989 – az állambiztonsági intézményi szerkezet megcsontosodásának és totális átpolitizálódásának időszaka, amikor vészjóslóan visszatért a lakosság „politikai korrektségének” felügyeletére helyezett különös hangsúly, amit a nemzetbiztonsággal kapcsolatos feladatok egyre nyilvánvalóbb elhanyagolása és a napi tevékenység túlzott átideologizálása kísért.⁸ Így a nyolcvanas évek Romániában visszatért a totális elhárítás korszaka, annak minden titkosszolgálati következményével.

Az Államtanács 1978. április 8-i 121. sz. rendelete értelmében a DSS a Belügyminisztérium szervezeti egységének része volt, és ennek a minisztériumnak az állam biztonságának védelme, az

---

⁷ Ion Mihai Pacepa a hírszerzés második számú vezetőjének tollából több mű született. *Orizonturi roșii* (Vörös horizontok) București, Humanitas Kiadó, 2010., *Mostenirea Kremlinului*, București, Editura Venus Kiadó, 1993. A két mű rendkívül szubjektív jellegű alkotás. A román akadémiai és levéltári munkák megalapozottan cáfolták az említett művek hitelét. A román kommunista párt néhány vezetője visszaemlékezéseikben tételesen cáfolták Pacepa írását. Paul Niculescu-Mizil, *O istorie trăită*, (Egy megélt történelem), București, Editura Democrația Kiadó, 2003, Lavinia Betea, Alexandru Bârlădeanu despre Dej, Ceaușescu și Iliescu, București, Editura Evenimentul Românesc Kiadó. Levéltári források nyilvánosságra kerülése ugyancsak megkérdőjelezte Pacepa történeteit. Liviu Țăranu, Ion Mihai Pacepa in dosarele securitatii 1978-1980.

⁸ Florian Banu, Liviu Țăranu, *Securitatea 1948-1989*, Monografie vol I. (Szekuritáté 1944-1989, Monográfia) Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun Kiadó, 2016, 68.

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

állam biztonsága ellen irányuló bűncselekmények megelőzése és feltárása terén meglévő feladatait hajtotta végre. A DSS koordinálta, irányította és ellenőrizte a közvetlenül alárendelt egységek biztonsági tevékenységét, beleértve a megyék és Bukarest megyei jogú város felügyeletét ellátó biztonsági apparátust is. A Főosztály a tevékenységéért közvetlenül a Belügyminisztérium Vezetőségi Tanácsának, a Végrehajtó Irodának és a belügyminiszternek tartozott elszámolással. A DSS 1989-ig szinte változatlanul megőrizte az 1978-ban kialakított struktúráját, változást csak a terrorelhárítási és a gazdasági területekre szakosodott szervezeti egységek megjelenése jelentett.

II. 2. Együttműködés és együttműködők, a titkosszolgálat beépülése a társadalomba

A diktatúra fenntartásához hozzájáruló titkosszolgálati állomány nagyságának változása nem befolyásolta a rendszer létét. A korai időszakban, az 1940-es évek végén a DGSS (**Directia Generală Securităţii Statului**) Állambiztonsági Főigazgatóság hozzávetőleges 4000 fő⁹ hivatásos állományú személlyel hajtotta végre a feladatokat a Román Kommunista Párt (PCR) céljainak megfelelően. Az intézményi reformok végrehajtása és szerepének betöltése érdekében a Szekuritáté önálló minisztériummá alakult. 1956-ban a közös belügyminisztériumi állományt az átszervezés után 56 754 személy alkotta. Az átrendezés nyomán az elbocsátottak száma 25 139 volt.

---

⁹ Banu-Țăranu: i.m. 62.

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

1967-ben a Szekuritáté állománya 16 740 volt és nagy változás a káderek létszámában az elkövetkező évtizedekben sem következett be, ugyanis 1989-ben alig haladta meg a 15 000 főt.

Rendkívül fontos megemlíteni, hogy a Szekuritáté szilárd társadalmi, illetve államszervezeti beágyazódással bírt, ugyanis olyan szervekre, szervezetekre támaszkodhatott, mint a **Miliția** (Rendőrség), Szekuritáté Csapatok (**Trupele de Securitate** – CTS), az Igazságszolgáltatás, a Büntetés-végrehajtási Igazgatóság és természetesen a Párt. Az így egymásra épülő és szoros együttműködésben tevékenykedő struktúrák sikeresen tudták fenntartani a diktatúrát. A szovjet támogatással hatalomra került román kommunisták a Belügyminisztérium totális irányítását csak 1949-ben tudták megszerezni, amikor is a régi rendőrséget Miliția néven, mint „új” elnyomó szervezet felállították, és a közel 60 000 fős személyi állományt teljes mértékben az irányításuk alá vonták. Megemlítendő, hogy a személyi állomány gyors cseréjét nem volt könnyű a párthoz lojális személyekkel megvalósítani, ezért még az ötvenes évek első felében is az előírányzott 52 ezer főből csak 35 ezer főt tudtak felvenni.

A hatvanas évekre ez a létszám lecsökkent 30 000 főre. A Miliția állományát és szervezetét tekintve a hatvanas évek második felében, illetve az 1978-ban végrehajtott átalakítások sem a személyi állomány nagyságát, sem intézményi szerepét nem befolyásolták. Ennek oka, hogy a korábban kialakult együttműködési rendszer és a rendkívül erős centralizáció a hetvenes években a megrendíthetetlen diktatúra alapját adta. A Miliția együttműködése a Szekuritátéval állandó volt, ugyanis az előbbi – főleg kistelepüléseken – információszerző feladatokat is

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

ellátott. Ez az intézmény bekapcsolódott minden olyan represszív intézkedésbe is, amelyet a Szekuritáté kezdeményezett, vagy felügyelt, például a tömeges internálások, kitelepítések a 40-es évek végén és az ötvenes évek elején, majd később, a hetvenes években a bányászlázadások a Zsil völgyében – (Valea Jiului) elfojtásában, illetve 1987-ben Brassóban, a Ceaușescu-ellenes munkásmegmozdulások letörésében. A hatalom fenntartásában vállalt szerepe nem állt meg a tömegintézkedéseknél, az egyénekre fókuszáló intézkedéseket is végrehajtottak, amelyek adott esetben az eljárás alá vont személy halálához is vezethettek.¹⁰

Hasonló szerepet kapott és töltött be a **CTS (Comandamentul Trupelor de Securitate)** a Securitate Csapatok Parancsnoksága), amely 1948-ban a Csendőrség átalakításával, alakult meg. Központi és területi szervei a negyvenes évek végén összességében 64 000 fős állománnyal rendelkeztek¹¹. Kezdetben a Belügyminisztérium alárendeltségében működtek, majd a többszöri szervezeti átalakítás eredményeképpen 1960-tól, tevékenységi köréből kikerült a határvédelem. Ezzel párhuzamosan és létszáma lecsökkent valamivel több, mint 23 000 főre, és közvetlenül a Szekuritáté alárendeltségébe került. Levéltári források alapján tudjuk, hogy létszáma nagyjából

---

¹⁰ Banu-Țăranu: i.m. 371. Gheorghe Ursu mérnök vallatása 1985-ben, aki ennek következtében még 1985-ben a Jilavai rabkórházban elhunyt.

¹¹ Ennek az állománynak a 90%-át sorozott katonák tették ki.

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

változatlan maradt 1989-ig.¹² A karhatalmi szervezet rendfenntartó szerepéhez kétség sem fér, ugyanis az említett kitelepítésekben tevékenyen részt vettek, munkatáborok és más jellegű, a személyi szabadság korlátozását biztosító táborok védelmét is ellátták. Később a hetvenes és nyolcvanas években az említett bányász- és munkáslázadások leverésében is aktívan intézkedtek.

II. 2. 1. Az Igazságügy, mint a rendfenntartó intézmények külön eleme.

A negyvenes évek második felét meghatározó szovjet, hatalmi modell, amelyet többek között a román kommunista párt is átültetett a gyakorlatba, elsődleges feladatként a „nép forradalmi vívmányainak védelmében” az államhatalom erőszakszerveit a „nép öklévé tette”. Ugyanígy hatalmának megvalósításához, a kommunista párt szolgáló lányává tette az igazságügyet is. A Securitate intézménytörténetében is jól megragadható egy Dej és egy Ceaușescu fémjelezte korszak, az első a hatvanas évek közepéig, illetve a második az utána következő, 1989-ig terjedő időszakban. Az első időszakban a totális pártirányítás jellemző az igazságszolgáltatásra is, amikor például a Román Kommunista Párt Politikai Irodája (CC al PCR - RKP PB) határozta meg az ítéleteket, és bíróságokon külön bizottságok felügyelték a

---

¹² Florica Dobre, Florian Banu, Cornelia Duica, Silviu B. Moldovan, Liviu Țăranu, Trupele de Securitate (1949-1989)(Szekuritáté csapatok) Editura Nemira Kiadó, 2004,

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

bíraskodást¹³. A vonatkozó törvényi keret szerint az államellenes cselekményekért halálraítélteknek nem volt joga fellebbezni 1956-ig. Az ötvenes évek végétől is csak a szocialista törvényesség keretében biztosítottak egy formális eljárást, ugyanis a fellebbezéseket majdnem minden esetben elutasították és az eredeti ítéletet végrehajtották.¹⁴A Szekuritátével való szerves együttműködés nemcsak a vizsgálati eljárások előkészítéséből, de utánkövetéséből is következett, ami gyakorlatilag azt jelentette, hogy a politikai rendőrségi felügyeletet a Szekuritáté a bírósági szakaszban is fenntartotta.

A jogfosztás egy másik formája voltak a tömeges adminisztratív intézkedések, amelyeket vagy előre kitöltetlen okmányokon adtak ki, vagy utólag a diktatúra igazságszolgáltatása legitimált. Például ügyészi felhatalmazás nélkül végrehajtott letartóztatás esetén semmilyen retorzió nem érte/érhette az eljáró Szekuritáté-t. Sőt, a mind jobban bevonódó igazságügy, jogi helyzetének megváltoztatásával, azaz 1950-es évek elején az ügyészségek militarizálásával, korlátlan hatalommal ruházta fel a szervezetet, ami a személyi állomány elköteleződését is növelte. A militarizálás következtében a fegyveres testületeken belüli mobilitásra nagyobb lehetőség nyílt az igazságügyben szolgálatot teljesítők számára is. Így nem meglepő, hogy a Szekuritáté és az igazságszolgáltatás kéz a kézben azon dolgoztak, hogy

---

¹³ Mircea Chirițoiu, Rolul Biroului Politic al PMR în instrumentarea proceselor politice din România anilor 1949-1953,(A Román Munkáspárt vezénylő szerepe az 1949 és 1952 között Romániában lezajlott politikai perekben In: „Analele Sighet 7”, București, Fundația Academia Civică, 1999, 288-292.

¹⁴ Banu-Țăranu: i.m. 390.

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

statisztikailag alátámasztják a különböző ellenségkategóriák (kulák, a két világháború közötti vezető réteg, stb.) elleni hatékonyságukat. Tették ezt politikai utasításra, saját kezdeményezésre, de előre eldöntöttségéből és tervkényszerből is gyarapították a büntetési statisztikákat.

A tömeges represszió korszakát a hatvanas évek végén a kifinomultabb eszközök és eljárások vették át. A Szekuritáté is inkább a kevésbé erőszakos operatív módszerek alkalmazásával érte el a társadalom felügyelet alatt tartását¹⁵, ugyanígy az igazságügyben is a rejtett jogfosztások váltak meghatározóvá. Az ideológiai alapelv továbbra is a munkásosztály érdekeinek szem előtt tartása volt, azzal a különbséggel, hogy míg a negyvenes évek végén és az ötvenes években akár az igazságügy segédlete, asszisztenciája nélkül is letartóztattak és börtönbe jutattak embereket a Szekuritáté és a Miliția szervei, addig a hatvanas évektől kezdődően az említett hatalmi intézmény

---

¹⁵ Ez nem jelentette az emberi életre veszélyes módszerek eltűnését. Jó példa erre az emigrációban élők elleni halálos kimenetelű román titkosszolgálati intézkedések sora. Terroristák foglalkoztatása politikailag elrendelt büntető akciók végrehajtásához a diktatúra számára továbbra is elfogadott volt, mint történt ez Carlos és társai által a Szabad Európa Rádió román részlege ellen végrehajtott támadás esetében. Az erről szóló levéltári feldolgozást lásd Liviu Tofan, *Sacalul Securității: Terroristul Carlos în solda spionajului românesc*, (A Szekuritáté Sakálja: A terrorista Carlos, a román kémiszervek szolgálatában) București, Polirom, 2013. Ugyancsak a hatalom kettős játszmáját igazolja a Haiducu-ügy (a Szekuritáté alvó tisztje, szerző megjegyzése), amelyben a 80-as évek első felében a Párizsi emigrációban élő román értelmiségiek, Virgil Tanase és Paul Goma ellen, hazai utasításra merényleteket kísérelt meg. Erről szóló részletes feldolgozást lásd Liviu Tofan, *A patra ipoteză*, (A negyedik hipotézis) București, Polirom, 2013.

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

hathatós segédletével működött a szocialista látszattörvényesség. A (bűn)cselekmények átminősítése további lehetőséget adott a represszióra. Az államrend megdöntésére irányuló összeesküvés és az ellenforradalminak minősített cselekmények kategóriája a társadalmi tulajdon sérelmére elkövetett bűncselekmények és általában a gazdasági bűncselekmények csoportjába került, amelyek lassan átpolitizálódtak.¹⁶ A tömeges represszív intézkedések sem tűntek el, ugyanis a Szekuritáté feltárta, feldogozta, a Miliția pedig letartóztatta mindazokat, akik közveszélyes munkakerülők voltak, vagy akiket élődsiséggel vádoltak, miként a korabeli szakhatósági fogalomhasználat definiálta a jelenséget. A jelentések szerint 1982-ben 5800 személyről tudott az Amnesty International, akik emiatt börtönökben voltak.¹⁷

A **büntetés-végrehajtási intézmények rendszere** is megkerülhetetlen a titkosszolgálatok történetének elemzéséhez. Az hogy 1949-ben a DGSP alá rendelték a börtönigazgatóságot, meghatározó volt az intézmény számára. Ez az intézkedés gyakorlatilag az érintett intézmény operatív felügyeletét jelentette. A kémelhárító/hírszerző/felderítő tevékenység, amely természetszerűen a hivatásos állomány felügyeletét is jelentette, az operatív eszközök ellenőrzés nélkül való használata, főleg az ötvenes évek közepéig biztosított teret a szörnyű

---

¹⁶ Banu-Țăranu: i.m. 384-398.

¹⁷ Octavian Roske szerk. Románia 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist represiunea P-R (Románia 1945-1989 Kommunista rendszer enciklopédiája, elnyomás) Institutul Național pentru Studiarea Totalitarismului, Bucuresti, 2016

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

emberkísérleteknek, amelyek az „új ember” megalkotásának égisze alatt fizikai és pszichikai terrorcselekményként, Pitești-i átnevelés néven vált közismertté. A Szekuritáté jelenléte a Vizsgálati Igazgatóságon keresztül állandó volt a BV intézményekben, meghatározó társadalmi hatását a beépített ügynökhálózatok alkalmazása adta.

II. 2. 2. A Securitate kapcsolata/viszonya a párttal

Az erőszakszerv beágyazottságát a tárgyalt segítő szervek: miltiția, szekuritáté csapatok, igazságszolgáltatás, börtönök országos parancsnoksága és az ott működő elhárítás mellett alapvetően a kommunista párt adta, legitimálta.

A kommunista párt és a titkosszolgálatok viszonya 1945-től 1989-ig töretlen volt, de a viszony minőségének változását is korszakokra kell osztani. A hatalom megszerzésének időszakában, 1945 és 1948 között, a két világháború alatt a franciákkal, britekkel és németekkel együttműködő és a kor kihívásainak megfelelő titkosszolgálat strukturális átalakítása szovjet sztálinista minta alapján történt. A pártlojalitás alapján vezető pozíciókba bejuttatott vezetőkkel és a tisztogató bizottságok segítségével bontották le a korábbi nemzeti struktúrákat. Az 1948-ban létrehozott új titkosszolgálat (**Népbiztonsági Főigazgatóság – Direcția Generală a Securității Poporului – DGSP**) nemcsak nevében, de már alapító okiratában¹⁸ is megnyilvánult az új szerep, miszerint a

---

¹⁸ Nemzetgyűlés 1948/221 számú rendelete

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

Népköztársaság mellett a demokratikus vívmányok védelmét is biztosítani kellett a külső és a belső ellenséggel szemben. A közvetlen és nyilvánvaló pártirányítás már az 1949-es titkosszolgálati szerv létrehozásakor jelen volt a szervezeti struktúrában, az önálló politikai igazgatóság formájában. Ugyanakkor a szolgálatoknak saját pártbizottságuk volt, amely közvetlenül a Párt Központi Bizottsága alárendeltségében tevékenykedett. A területi elv alapján felépülő pártstruktúra megyei, illetve tartományi szinten szorosan együttműködött a Szekuritáté szerveivel. A területi pártszervek és a Szekuritáté szervei közötti kapcsolattartás szabályozott volt, ami azt is jelentette, hogy a szolgálatok ugyan nem számoltak be operatív tevékenységükről, de kötelesek voltak rövid tájékoztatást adni a megyei/tartományi párttitkárnak a rá vonatkozó operatív helyzetről (társadalmi ellenség helyzetéről, stb). Az ötvenes évek elején a 10 000 hivatásos tisztből mindössze 400 nem volt tagja a pártnak vagy annak ifjúsági szervezetének¹⁹. Ugyanakkor köztudott, hogy a pártszervek elsődleges kötelessége volt tagjaival megvalósíttatni a kommunista párt által kitűzött feladatokat.

A szolgálatok pártfelügyeletét a pártbizottságok mellett a személyügyi kérdésekkel foglalkozó igazgatóság „egészséges” káderpolitikával, és a képzési/továbbképzési igazgatóság a megfelelő politikai oktatással biztosította. Kényes kérdés, hogy 1964-ig és az azt követő időszakban mennyiben állt egyszemélyi

---

¹⁹ ACNSAS Fond Documentar, dosar 199. dosszié, 89.

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

irányítás alatt a párttestületi (központi vezetői) vezetés és mennyiben a Szekuritáté.²⁰

1965-ben Nicolae Ceaușescu hatalomra kerülésével a Párt és a Szekuritáté viszonya is megváltozott. 1968-ban Drăghici, a korábbi pártvezető, Dej emberének a BM éléről való eltávolításával újabb akadály hárult el a pártfőtitkári tervek megvalósulása előtt. Ettől kezdve a Szekuritátét az Állambiztonsági Tanácson (Consiliul Securității Statului – CSS) keresztül a Politikai Bizottság, azaz Ceaușescu személyesen irányította. A hetvenes években kiteljesedett az a gyakorlat, amely mind a központi (KB) mind pedig helyi/területi (megyei, megyeközponti, városi) szinten pártszervek ellenőrizték a Szekuritáté központi, illetve területi, szerveit. Fontosnak tartom megemlíteni, hogy a Szekuritáténak, a Milițiának és a Büntetés-végrehajtásnak külön-külön pártapparátusa volt, ugyanakkor közös belügyi oktatási/ideológiai képzési programokon kellett részt venni minden, a minisztérium kötelékébe tartozó dolgozónak. Beszédese példa a párt befolyására a hivatásos állomány felvételét lefolytató bizottság összetétele, ugyanis 5 tagot delegált a Párt és csak egy szakember érkezett a szolgálatok érintett szervezeti egységétől.

---

²⁰ Marius Oprea, Banalitatea răului, O istorie a securității în documente: 1949-1989. (A rossz banalitása, A szekuritáté története forrásokban: 1948-1949) Iași, Polirom, 2002, 359. A szerző úgy véli, hogy Drăghici belügyminiszter valójában a Gheorghiu-Dej szürke eminenciása volt belügyminiszterként, és így közvetlenül irányíthatta a korabeli szakszolgálatokat.

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

A belügyi szervek pártfelügyeletét az is erősítette, hogy a hetvenes évek második felében Nicu Ceaușescu, a főtitkár fia, mint a párt Központi Bizottsága Ifjúsági Szervezetének titkára (Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist – CC al UTC), tagja volt a BM Politikai Bizottságának. Azonban az erőltetett ideológiai és pártfelügyelet sem tudta hűségessé tenni a Szekuritáté hivatásos állományát, mint ahogy azt az 1989. decemberi események is bizonyítják.

II. 3. A kommunista titkosszolgálatok tevékenységének jogsértései a kommunista jogrend alapján

Az 1965-ig Népköztársaság majd Szocialista Köztársaság minden vonatkozó jogi normájának felsorolása nélkül, de tematikusan csoportosítva próbálunk rövid, áttekintő ismertetőt adni a jogsértés/fosztás mindazon típusairól, amelyeket a román állampolgárok ellen a második világháború végétől 1989. december 22-ig terjedő időszakban a titkosszolgálatok és az őket segítő erőszakoszervek elkövettek.

1. **hatalommal való visszaélés** az 1948/221-es rendelet alapján, amely kimondta, hogy csak az állambiztonság hivatásos munkatársai járhatnak el „a demokratikus rendszert és a nép biztonságát veszélyeztető bűncselekmények” felgöngyölítésében. Ennek a gumicsont jogi háttérnek alapján ide tartoztak a kirakatpercek áldozatai mellett a munkatáborokba küldöttek, a deportáltak, a kényszerlakhelyesek is. Ennek alapján a hatalom által meghatározott ellenséges kategóriába tartozók, mint például a történelmi pártok

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

tagjai, a volt erőszakszervezeti, katonai és közhatalmi vezetők, különböző felekezetek és egyházak vezetői és papjai, nemzetiségiek, mind-mind jogfosztottakká váltak, válhattak.

2. Az ötvenes évek közepén, az éppen lazuló történelmi korszak határán, a 1954-ben a 337-es számú Minisztertanácsi Határozattal (HCM 337/1954) rendelkezett a hatalom a kitelepítésből/deportálásból szabaduló személyek részére kényszerlakhely kijelöléséről. 1958-ban pedig az 89. számú Nemzetgyűlési rendelet lehetőséget adott a Szekuritáténak, hogy **kényszermunkahelyet** jelöljön ki olyan **személyek** számára, **akik** ugyan nem követtek el bűncselekményt, de tevékenységükkel **potenciálisan az államrendet veszélyeztethették**. A jogsértések megvalósításához a Szekuritáté csapatok (Trupele de Securitate) és a Miliția is hozzájárultak, lévén mind a kettő a Belügyminisztérium része.
3. A Ceaușescu-korszak titkosszolgálatra vonatkozó jogi kerete újrafogalmazta azok tevékenységének céljait, de ezek tartalmukban nem, inkább csak retorikájukban változtak a korábbiakhoz viszonyítva. Az Államtanács 1968/295. számú rendelete szerint a szolgálatoknak „az állam és társadalmi berendezkedés elleni bármilyen ellenséges tevékenység felderítése, megelőzése, felszámolása” volt az elsődleges feladata. Gyakorlatilag a szolgálatok a diktatúra védelmében cselekedtek, amikor vizsgálati eljárást folytattak le, amikor felderítették a szocialista társadalmi berendezkedés ellen

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

tevékenykedőket, akiket megelőző eljárásokkal hálózati úton, levéllenőrzéssel, lehallgatással és egyéb titkos eszközökkel és eljárásokkal nyilvántartottak. Megelőző intézkedés volt a bomlasztás, a leválasztás (elszigetelés lejárata útján) arról a környezetről, amelyben az érintett személy élt és tevékenykedett. Titkosan intézkedtek úgy, hogy az érintett személyt kiszorították (korabeli szakkifejezés), azaz kikerült az adott munkahelyről, vagy kénytelen volt a települést, adott esetben akár az országot is elhagyni, mint ahogy történt Paul Goma közíró, gondolkodó és más disszidensek esetében.

Rendkívül változatos és gazdag volt a jogsértések száma, amelyeket a Szekuritáé különböző szervei (hírszerző, kémelhárító, katonai elhárító) és társszervei (CTS – Comandamentul Trupelor de Securitate) és a Miliția elkövettek, a szocialista társadalmi rend törvényeire hivatkozva. Ugyanakkor hangsúlyozni kell, hogy a saját kommunista, illetve majd Ceaușescu fémjelzte szocialista jogrend megsértése, a hatalom erőszak-monopóliumát gyakorló szervek részéről mindennapos volt. Így például az 1948-as, 1952-es és 1965-ös alkotmány hiába garantálta a levéltitok és a telefonbeszélgetés védelmét, mégis tömeges méretekben történt ezek megsértése. Tehették ezt az említett hatóságok, ugyanis a működésüket szabályozó titkos jogi normák, a 221/1948-as, 295/1968 és 121/1978 rendeletek egyszerűen nem szabályozták a titkosszolgálati eljárások és eszközök alkalmazásának pontos rendjét. Ugyanakkor a Szekuritáé belső ügyrendje, a parancsok és utasítások pontosan meghatározták a területen dolgozóknak, az említett operatív eszközök és módszerek alkalmazásának

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

mikéntjét, de ezek csak a szakmai megvalósítást (cél elérését) tekintették irányadónak. Valójában ez is volt egyik alapja a jogsértő eljárásoknak. További specifikus titkosszolgálati eszközök (titkos behatolás, lehallgatás, képrögzítés, stb.) korlátlan alkalmazásának jogi hátterét is az említett rendeletek és a belső szabályozók közti ellentmondás jellemezte.²¹ Az említett esetek a korabeli jogrend szerint is alkotmányértőnek minősültek, így 1989 után az erre hivatott intézmények az ilyen jelenségek vizsgálatakor csak következetes szembesítéssel tudják feltárni a kommunista elnyomó gépezet hivatásos munkatársainak és más dolgozóinak tevékenységét, hogy megsértették-e az alkotmányos jogokat és/vagy az alapvető emberi jogokat. A diktatúra kiszolgáló apparátusának tisztjei közül sok éppen ezt a jogi paradoxont használta fel védekezésül 1989 után azt állítván, hogy csupán parancsot teljesítettek, sőt azt is érvként hozták fel, hogy a korabeli szolgálatok tisztjei szakmai feladatot teljesítettek, és egyedül a diktatúra politikai vezetése volt felelős az elkövetett tömeges jogfosztásokért és túlkapásokért.²²

---

²¹ Vasile Mălureanu, *Apărarea ordinii constituționale, Perspectiva unui ofițer de informații*, (Az alkotmányos rend védelmében. Egy hírszerző tiszt perspektívája) București, Editura Paco Kiadó, 2016, 80.

²² Mălureanu: i.m. 84. Mălureanu a szakszolgálatok szakmai tevékenységének és a diktatúra felelőségének szétválasztása mellett kardoskodnak számosan az ACMRR SRI-ből (Román Információs Szolgálat Tartalékos és Nyugállományú Hivatásos Tisztjeinek Társasága). Az említett Mălureanu, mellett Filip Teodorescu, *Un risc asumat* (Egy felvállalt kockázat), Editura Viitorul Românesc Kiadó, 1992, és mások, akik a SRI huszonöt éves

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

A Securitate nyilvántartásaiba bekerült személyek és együttműködők mennyisége két olyan kategória, amelyeket a társadalmi beépülés problematikájával együtt érdemes vizsgálni. Míg az első fogalom minden olyan személyt jelöl, aki megfigyeltként, egyszóval célszemélyként került be a nyilvántartásba, addig a második kategóriát azok képezték, akik ügynökként, rezidensként, lakásgazdaként együttműködtek. A korai időszakban, azaz 1948-ban az ügynökök száma meghaladta 42 000-et²³. Ugyanakkor 1951-es adatok szerint a célszemélyek bázisa vagy, ahogy a szakszolgálati nyelvezet mondja, a feldolgozás alatt állók száma, meghaladta a 460 000 főt²⁴. Az 1968-as nagy, szervezeti átalakításig, több változás érte az „ellenség” kategóriák rendszerét. 1959-ben a 155. számú BM paranccsal tovább bővítették a követendő és nyilvántartásba veendő ellenségek körét, így újabb társadalmi csoportok és rétegek kerültek operatív felügyelet, megfigyelés alá és értelemszerűen a nyilvántartásba is. 1965-ben az említett nyilvántartásban már több mint 560 000 személy szerepelt²⁵, ugyanakkor az együttműködők száma 1967-re elérte 119 000

évfordulójára kiadott *Adevăruri evidente* (Nyilvánvaló igazságok) című ACMRR-SRI kiadásában megjelent kötetben publikáltak.

²³ Cristina Anisescu, *Dinamica de structură și rol a rețelei informative în perioada 1948-1989* (Az ügynöki hálózat strukturális dinamikája az 1948-1989 időszakban) In „*Arhivele Securității* vol. I, Editura Pro-Historia Kiadó, București, 2002, 10-40, és Dennis Deletant, *Teroarea comunistă în România*, (Kommunista terror Romániában) Iași, Editura Polirom Kiadó, 2001, 101.

²⁴ SRI- *Cartea Alba a Securității* (Szekuritáté fehér könyve) vol. II – *Categorii de persoane supravegheate*, Editura Presa Românească Kiadó, 1994, 45.

²⁵ SR I- *Cartea Alba a Securității* (Szekuritáté fehér könyve) vol. III – *Schimbări în structura de personal, direcțiile și conținutul activității organelor de securitate*, Editura Presa Românească Kiadó, 1994, 34.

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

főt²⁶. A hatvanas évek végén megkezdődött a nyilvántartási rendszer felülvizsgálata és az „ellenséges” kategóriák lassú újraértelmezése, és ez a felügyelet alá eső személyek és az együttműködők számának csökkenéséhez vezetett. Így az előző évhez képest 1968-ban csak 84000, majd 1969-ben 83 000 kollaboránsról szólnak a levéltári források. A tendencia nem folytatódik, ugyanis a korszak a végére, 1986-ra, nem levéltári források alapján²⁷ 263 000 személyt, majd 1989-ben 486 000 személyt jelöltek meg együttműködőként. A feldolgozandók mennyisége is lecsökkent a hetvenes évek közepére 51 000-re, majd folyamatos emelkedésnek indult, míg 1989-ben már több mint 110 000 személy aktív felügyelete volt folyamatban.²⁸ A Szekuritáté I. Igazgatóságának, azaz elhárításának egyik főtisztje szerint az együttműködők száma 100 000 főre volt tehető évente,²⁹ ugyanakkor ez az állítás nem mond ellent a levéltári szakemberek által említett adatoknak, ugyanis itt még nem tisztázott, hogy a Szekuritáté nyilvántartási rendszereire hivatkozva az aktív, illetve a még nem törölt állományból együttesen kerültek kimutatásra az együttműködők.³⁰

---

²⁶ Anisescu: i.m. 10-40.

²⁷ Anisescu: i.m. 10-40. Ticu Dumitrescu, a Securitate visszaéléseit vizsgáló szenátusi bizottság tagjától származó információk alapján, amelyet a SRI 1994. január 4.-i közlése alapján állított.

²⁸ Mălureanu: i.m. 115.

²⁹ Mălureanu: i.m. 151.

³⁰ Saját megjegyzés: Passzív alatt a pihentetett ügynökök értendők, más kategóriába tartoznak azok, akik már elhaláloztak, de még mindig nem töröltek vagy azok, akik más okok (megszűnt a hírszerzési lehetőség) miatt még a rendszerben maradtak.

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

Közismert tény, hogy 1989. december 22-én a Ceaușescu házaspár menekülésével véget ért a romániai kommunista diktatúra. Ugyanakkor a diktátor távozása nem jelentette a vérengzések végét, illetve szakszolgálatok szerepe az események során sok kérdést vet fel. Az említett testületek szervezeti és személyi állományukat érintő 1989-es, illetve a fordulat után bekövetkező változást már egy újabb elemzés tárgya lesz.

Év	Elítéltek száma
1950	6 635
1951	19 235
1952	24 826
1953	4 730
1954	5 073
1955	3 332
1956	2 357
1957	3 257
1958	6 362

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

1959	8 910
1960	1 711
1961	2 232
1962	657
1963	223
1964	240
1965	258
1966	294
1967	312
1968	20

ACNSAS, fond Documentar, 53. dosszié, 21. köt., 76. lap Banu-
Țăranu, Securitate 1948-1989 kötet adatai alapján

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

Irodalomjegyzék

- ACNSAS Fond Documentar, dosar 199. dosszié. 89. o.
- ANISESCU, Cristina (2002): Dinamica de structură și rol a rețelei informative în perioada 1948-1989 (Az ügynöki hálózat strukturális dinamikája az 1948-1989 időszakban). In.: „Arhivele Securității vol. I. Editura Pro-Historia Kiadó. București. 10-40. o.
- BANU, Florian – ȚĂRANU, Liviu (2016): Securitatea 1948-1989. Monografie vol I. Târgoviște. Editura Cetatea de Scaun Kiadó. 2016. 68. o.
- CHIRIȚOIU, Mircea – BIROULUI, Rolul (1999): Politic al PMR în instrumentarea proceselor politice din România anilor 1949-1953. In: „Analele Sighet 7”, București, Fundația Academia Civică. 288-292.
- DELETANT, Dennis (2001): Teroarea comunistă în România, (Kommunista terror Romániában) Iași, Editura Polirom Kiadó. 101. o.
- DOBRE, Florica – BANU, Florian – DUICA, Cornelia – MOLDOVAN, Silviu B. – ȚĂRANU, Liviu (2004): Trupele de Securitate (1949-1989). Editura Nemira Kiadó. 2004.
- MĂLUREANU, Vasile (2016): Apărarea ordinii constituționale, Perspectiva unui ofițer de informații. (Az alkotmányos rend védelmében. Egy hírszerző tiszt perspektívája) București. Editura Paco Kiadó. 80. o.
- Octavian Roske (szerk.) (2016): România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist represiunea P-R.) Institutul Național pentru Studierea Totalitarismului. Bucuresti.

ROMÁN TITKOSSZOLGÁLATOK

- OPREA Marius (2002): Banalitatea răului, O istorie a securității în documente: 1949-1989.(A rossz banalítása, A szekuritáté története forrásokban:1948-1949) Iași, Polirom. 359. o.
- SRI - Cartea Alba a Securității (Szekuritáté fehér könyve) vol. II – Categoriile de persoane supravegheate. Editura Presa Românească Kiadó.1994. 45. o.